

Posudek diplomové práce

**Jana Bucková: Recepce teologie ikony v myšlenkovém kontextu sakrálního umění
Západu**

Autorka se ve své práci zaměřila na obtížné téma náboženského významu pravoslavné ikony a jeho srovnání s funkcí sakrálního obrazu v západním křesťanství a jeho pojetím v moderním umění.

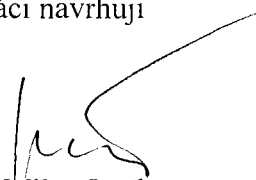
Práce má dvě základní části, co do rozsahu zhruba stejné. V první se autorka zabývá fenoménem ikony z historického a theologického hlediska, v druhé se snaží postihnout vztah západního křesťanství k uměleckému výrazu, a to jak katolického, tak protestantského, a reflektuje vznik umění jako svébytného útvaru lidské spirituality.

První část tedy popisuje původ ikony a proměny jejího vnímání, což autorka ukazuje na historickém střetu ikonoklastických a ikonodulských pojetí. Nejdůležitější je tu kapitola *Ikonoklasmus, teze & antiteze*, věnovaná charakterizacím protikladných theologických obhajob ikony Jana Damašského a patriarchy Nikefora, resp. Theodora Studijského. Autorka prokazuje dobrou znalost problematiky a v závěrečném shrnutí této kapitoly ukazuje názorně posun od pojetí zobrazování Kristovy *podstaty* k zachycení osoby, tedy *hypostase*. Moderním theologem, který autorce pomáhá přejít od těchto tradičních pojetí ikony, jak se uchovaly v pravoslaví, k západnímu pojetí umění, je Leonid Uspenskij, „jeden z nejvýznamnějších ikonografů a ikonologů“ 20. století. Z jeho theologické kritiky postoje Západu ke svatým obrazům vychází, když se snaží vyjádřit vznik západního umění v kontextu proměny chápání role zobrazování v západním křesťanství.

Východiskem jí je studie Marcela Gaucheta *Odkouzlení světa*, jejímuž rozboru věnuje významnou část své práce, a theologicko-filosofické úvahy o umění u Kalvína, Kanta a Hegela. Na základě těchto srovnávacích analýz pak autorka přesvědčivě ukazuje, že kritéria hodnocení umění na Západě jsou zcela odlišná od těch, která nabízí pravoslavná tradice prostřednictvím L. Uspenského. Klasická a moderní ikona tak v západním pojetí osciluje mezi uměním a kýčem, což ovšem nevylučuje pohled na ni jako sakrální předmět. Důležitá je i autorčina zmínka o renesanci ikony jakožto „autentického ruského umění“, jež byla důsledkem ruské slavjanofilské nacionalistické opozice Západu.

Autorka ve své práci prokázala dobrou znalost pramenné literatury a schopnost s ní pracovat v souladu s intencí své práce. Na relativně malém prostoru se jí podařilo načrtnout základní problematiku theologického významu ikony i její místo v moderním západním umění. Závěry, které ze svých analýz udělala, lze vcelku bez výhrad přijmout. Práci navrhuji hodnotit jako výbornou.

V Praze dne 17. května 2007

PhDr. Milan Lyčka
Ústav filosofie a religionistiky FF UK